

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף סא

שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר: את השעיר צריך לשחוט רק לאחר שנתן את מתנות הדם של הפר בפנים (בקודש הקודשים), ואז נותן את מתנות הדם של השעיר בפנים. אבל אם שחט את השעיר לפני שנתן את מתנות הפר בפנים - השעיר פסול וצריך לחזור ולשחוט שעיר אחר לאחר מתנות הפר.

תנן הקדים דם השעיר לדם הפר: במשנה כתוב שאם נתן את מתנות השעיר לפני הפר – כלומר ששחט אותו קודם שנתן את מתנות הפר – לאחר מתנות הפר יחזור ויתן שוב את מתנות השעיר. והרי לדברי עולא לא יועיל לתת את המתנות שוב אלא צריך לשחוט שעיר חדש?

הגמרא מתרצת שמדובר במתנות שבהיכל (כנגד הפרוכת). כלומר שחיתת השעיר היתה כדינה לאחר מתנות הפר בפנים, אבל מתנות ההיכל היו שלא כדינם - שנתן את השעיר בהיכל לפני הפר. ולכן יחזור שוב ויתן לאחר הפר את המתנות השעיר בהיכל.

ת"ר וכפר את מקדש הקודש: פסוק זה מדבר על כפרת השעיר (להשם) של יום כיפור. חציו הראשון של הפסוק: **"וְכִפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְכִפֵּר"** - מלמד על אדם מִיִּשְׂרָאֵל שידע שהוא טמא ולאחר מכן שכח ונכנס בטומאה לפני ולפנים / להיכל / למזבח / לעזרה (או במקרה שנכנס למקומות הללו ושם נטמא ושהה שיעור השתחוויה בטומאה קודם שיצא) - השעיר מגין עליו מהיסורים עד שיוודע לו שנכנס בטומאה ויביא קרבן על כך. אמנם על בהן שנכנס בטומאה כנ"ל מכפר הפר של הכהן הגדול.

חציו השני של הפסוק: **"וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקֹּהֵל וְכִפֵּר"** - מלמד לדעת רבי יהודה על השעיר המשתלח שמכפר על שאר עבירות שחטאו הכהנים הלויים והישראלים. אבל לדעת רבי שמעון השעיר המשתלח מכפר רק על הישראלים ואילו הפר מכפר על הכהנים. רבי שמעון לומד שעל טומאת המקדש - מכפרים מתנות הדם: של הפר - על הכהנים, ושל השעיר - על הישראלים. ועל שאר העבירות - מכפר הוידוי של הכהן הגדול: של הפר - על הכהנים, ושל השעיר המשתלח - על הישראלים.

(המשך בדף הבא ↓)

ת"ר וכלה מכפר את הקודש: הפסוק מפרט את שלושת המקומות לפני ולפנים, היכל, ומזבח - ללמד שלכל מקום יש סדר נתינות דם בפני עצמו, ואם גמר את סדר הנתינות שבו ונשפך הדם ומביא דם חדש - אין צריך לתת עוד הפעם במקום זה, אלא מתחיל מהמקום הבא. כגון אם נשפך הדם לאחר שגמר את מתנות לפני ולפנים - מתחיל לתת מהדם החדש בהיכל.

אבל אם נשפך הדם באמצע הנתינות שבאותו מקום ומביא דם חדש - לדעת תנא קמא (-רבי מאיר) מתחיל שוב את הנתינות שבאותו מקום מתחילה, אבל לדעת רבי אלעזר ורבי שמעון ממשיך ממקום שפסק. שורש מחלוקתם מהפסוק "**וְכַפֵּר אֹהֶל**.. **מִדָּם חֲטָאת הַכֹּפְרִים אַחַת בְּשָׁנָה**" רבי מאיר סובר שהכפרה שבכל מקום צריכה להיות מ'חטאת אחת' ולא משתי חטאות - ולכן אם נשפך דם החטאת הראשונה אי אפשר להמשיך את הכפרה מחטאת אחרת. אבל רבי אלעזר ורבי שמעון סוברים שהכפרה צריכה להיות מ'חטוי אחד' - ולכן אי אפשר לחזור ולחטאות (להזות דם) על מה שכבר ניתן קודם שנשפך הדם, אלא ממשיך ממקום שפסק.

גמר מתנות שבמזבח: ונשפכו השיריים קודם שהספיק הכהן לשפוך אותם ליסוד - לכולי עלמא אין צריך להביא דם חדש בשביל לשפוך אותו ליסוד.

תניא אמר רבי: מצורע שנטהר מביא לוג שמן. והכהן מזה ממנו בהיכל כנגד הפרכות שבע הזאות, לאחר מכן נותן על הבהונות של המצורע, ולאחר מכן נותן על ראש המצורע ממה שנותן בכף. כמו במתן דמים של פר ביום כיפור - גם כאן כל מקום נחשב בפני עצמו, ואם נשפך השמן בין מקום למקום ומביא שמן חדש, אין צורך להתחיל מהמקום הקודם.

רבי יעקב אומר שישנו חילוק בין דם הפר לשמן המצורע שנשפך - כאן רבי אלעזר ורבי שמעון מודים לרבי מאיר שכשנשפך השמן באמצע, חוזר ונותן מתחילה באותו מקום (כלומר בשבע שבהיכל, או בבהונות) ולא ממשיך מקום שפסק. מכיון שכתוב "**לֹג אֶחָד שָׁמֶן**" - ולא שני לוגין. אמנם כל זה בשבע הזאות שבהיכל, ובמתן שמן על בהונות המצורע. אבל אם נשפך השמן לאחר מתן הבהונות - לכולי עלמא אין צריך להביא שמן חדש בשביל מתנות הראש (כדלהלן).

הגמרא מקשה מברייתא שרבי אלעזר ורבי שמעון חולקים גם בשמן של מצורע, ומסיקה שצריך לגרוס בדברי רבי ששמן מצורע שווה לדם הפר במחלוקת התנאים הנ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

אמר מר מתנות הראש אין מעכבות: הסיבה לכך כי הם נקראים 'שיירי שיריים'. שהרי מתן הבהונות נקרא שיריים ('ומיתר השמן'), ולאחר מכן נאמר על מתנת הראש 'והותר מן השמן' - כלומר הותר מן הותר מהשמן. אבל שיירי מנחה מעכבים (=מנחה שנקמצה ונחסרו השיירים שמהם נלקח הקומץ – מעכבים את הקטרת הקומץ) מכיון שהם רק שיריים ('והותרת מן המנחה'), ושיריים מעכבים.

👉 קרבן שנשחט שלא לשמו כשר, אבל הבעלים לא יצאו בו ידי חובה.

אמר רבי יוחנן, אשם מצורע ששחטו שלא לשמו: מצורע צריך להביא קרבן אשם ביום טהרתו והוא מתיר לו לאכול בקדשים, ואם שחטו לא לשם אשם אלא לשם עולה או שלמים, לדעת רבי מאיר הנ"ל (= הסובר שאם נשפך הדם צריך להביא אחר ולהתחיל מהתחלה, שעבודה שלא נגמרה כאילו לא נעשתה) יביא אשם אחר וישחוט, ולדעת ר"א ור"ש הנ"ל (= הסוברים שמתחיל ממקום שפסק, וא"כ הם לא סוברים שעבודה שלא נגמרה כאילו לא נעשתה) אין לו תקנה לאכול בקדשים, משום שלהביא אשם אחר הוא אינו יכול, שנאמר "**אֵת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאֲשָׁם**" כלומר שעליו להביא רק אשם אחד ולא שני אשמות, וכן אינו יכול להתחיל את סדר עבודת הקרבן מהתחלה, לפי שלא התבטלה עבודת הקרבן הראשון (= שהרי לשיטתם עבודה שלא נגמרה יש לה חשיבות).

קושיא: והרי כתוב "**...וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאֲשָׁם**" דהיינו שיקריב רק את אותו הכבש שהונף עם הלוג שמן, ולא כבש אחר, וא"כ אף לדעת רבי מאיר אינו יכול להביא כבש אחר, ואין לו תקנה.

הגמרא מביאה ברייתא כשיטת רבי יוחנן הנ"ל שאשם מצורע ששחטו שלא לשמו, צריך להביא אשם אחר כדי להתיר לו לאכול בקדשים.

רב חסדא מבאר את הברייתא ש"צריך" הכוונה שאכן הוא צריך להביא אחר, אבל אין לו תקנה משום שאסור לו להביא אחר.

הגמרא מבארת שמצאנו בעוד מקום שהברייתא אומרת "צריך" והכוונה "צריך ואין לו תקנה" - **דכיר ממורט** (= שאין לו שיער, ועל הנזיר לגלח את שערות ראשו בתער ביום מלאת נזרו), לדעת בית שמאי **צריך** לגלח בתער, וביאר ר' אבינא שאמנם הוא "צריך" אבל באמת אין לו תקנה לעולם, שהרי אין לו שערות.

רבי פדת חולק על ר' אבינא וסובר שכוונת בית שמיא "צריך ויש לו תקנה", כלומר שעליו להעביר תער על מקום השיער ואפילו שאין שם שיער. וכפי שאמר רבי פדת - שביט שמאי הנ"ל ורבי אלעזר אמרו דבר אחד. שלמדנו במשנה במס' נגעים, מצורע שאין לו בוהן יד ימין ובוהן רגל ימין, אין לו טהרה לעולם, לפי שצריך לתת דם ושמן על בהונות ידו ורגלו הימניים, ולדעת רבי אלעזר נותן על מקום הבוהן החסרה. ומכאן שדעת רבי אלעזר דומה לדעת בית שמיא.

תנו רבנן: נאמר לגבי אשם מצורע "**ולקח** הבהן מדם האשם ונתן הבהן על תנוף און המטהר הימנית...". "ולקח" זוהי קבלת הדם. ואף שבשאר הקרבנות קבלת הדם היא ע"י כלי, אבל מכך שנאמר "ונתן" אנו לומדים שבשם שנתינת הדם נעשית בכהן בעצמו ולא ע"י כלי כך קבלת הדם נעשית בכהן בעצמו ולא ע"י כלי. ואם תאמר שאף קבלת הדם לצורך זריקתו על המזבח היא ביד ולא בכלי? לכך נאמר "כי כחטאת האשם הוא", כלומר שאשם מצורע הוקש לחטאת, שבשם שקבלת דם החטאת טעון כלי כך קבלת דם אשם מצורע טעון כלי. נמצא ששני כהנים מקבלים את דם אשם המצורע, אחד מקבל ביד ונותן את דמו על בהונות המצורע, ואחד מקבל בכלי וזורק את הדם על המזבח.

נאמר בפסוק - "**ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את ערתם ואת בשרם ואת פרשם: והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה**".

(תנן התם) תנו רבנן: לדעת רבי אלעזר ורבי שמעון - כל הפרים והשעירים שהזו את דמם ביוה"כ (= כפי שלמדנו לעיל - שנשפך דמם באמצע והביאו פר / שעיר אחר ונמצא שהיו כמה פרים / שעירים) מטמאים בגדים ונשרפים בבית הדשן. ולדעת חכמים - רק הפר האחרון מטמא בגדים ונשרף בבית הדשן, משום שבו הכהן גמר את הכפרה.

רבא מסתפק: אם נשפך דם השעיר לאחר שגמר את מתנות קודש הקדשים, והביא שעיר אחר כדי להזות מדמו על הפרוכת שבהיכל, ובמקרה זה עליו להביא שעיר נוסף להגרלה, לפי שאי אפשר להביא רק שעיר אחד (צריך להביא שני שעירים ולהגריל איזה שעיר לה' שממנו מזים את הדם ואיזה שעיר לעזאזל), ושחט את השעיר שעלה בגורל לה' והזה את דמו על הפרוכת, ונשפך דמו, והוצרך להביא שוב עוד שני שעירים ולהגריל עליהם, ושחט את של שם ונתן את דמו על המזבח, ונמצא שיש כאן שלשה

(המשך בדף הבא ↓)

שעירים של עזאזל (= 2 שנוספו לאחר שפיכת הדם ואחד שהיה מהתחלה), האם עליו לשלח את כולם לעזאזל או שמשלח רק שעיר אחד?

אמר לו רב נחמן: וכי עליו לשלוח לעזאזל את כל עדרו? והרי התורה חייבה אותו לשלח שעיר אחד בלבד.